

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”
ННК “Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку”

**КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ
СЛОВНИК
“Суспільство, засноване на знаннях”**

Укладач: Пишнограєв І.О.

Київ 2016

Короткий термінологічний словник охоплює низку термінів, понять і дефініцій, необхідних для розуміння теми “Суспільство, засноване на знаннях”.

Словник складено в межах виконання НДР “Методологія кількісного оцінювання та аналізу розвитку суспільства, заснованого на знаннях” (0114U000670), затверджено на засіданні Координаційної ради комплексної НТП “Сталий розвиток” НТУУ “КПІ ім. І. Сікорського” (протокол № 5 від 18.10.2016 р.) та рекомендовано науковцям різного кола інтересів і студентам спеціальностей 053 “Економіка” та 122 “Комп’ютерні науки та інформаційні технології”.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Джигирей І.М., к.т.н., доцент кафедри кібернетики хіміко-технологічних процесів

Пасенченко Ю.А., к.ф.-м.н., доцент кафедри математичного моделювання економічних систем

1. «Full life» – «повне життя» – необхідність надання для кожної людини можливості жити в повній мірі його/її творчого потенціалу і використовувати цей потенціал у продуктивній практичній поведінці, що будуватиме високу якість та безпеку життя для всіх [1].
2. «New meaning» – «нове значення» – додаткове значення, що генерується шляхом креативної обробки наявної інформації людьми та оцінки обробленої інформації на більшу та/або нову застосовність/корисність шляхом порівняння її з оригінальною інформацією; розвиток знань, що є сутністю K-society [1].
3. Breadth of the encompassing interest – широта інтересів – що представлена тими, хто контролює державну владу та здатні спрямувати державні ресурси та можливостей у плані розвитку. Від широти інтересів залежать зростання та розвиток у соціумі [1].
4. Explicit knowledge – явне знання – «істинне знання», кодифіковане у формальній, системній мові. Воно може бути об'єднане, збережене, виправлене та передане відносно легко із застосуванням різних засобів, у тому числі сучасних ІСТ [1].
5. Fragile States Index – рейтинг невідповідності держав – щорічний рейтинг 178 країн на основі їх рівня стабільності і труднощів, з якими вони стикаються. Індекс заснований на аналітичній платформі CAST. На основі комплексної методології соціальних наук дані з трьох основних джерел обробляються та піддаються критичному огляду, щоб отримати остаточні оцінки для індексу [2].
6. ІСТ – 1. Інформаційно-комунікаційні технології [1]. 2. Конкретний спосіб роботи з інформацією: це і сукупність знань про способи та засоби роботи з інформаційними ресурсами, і спосіб та засоби збору, обробки та передавання інформації для набуття нових відомостей про об'єкт, що вивчається [3]. 3. Часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію. Іншими словами, ІКТ складається з ІТ, а також телекомунікацій, медіатрансляцій, усіх видів аудіо і відеообробки, передачі, мережевих функцій управління та моніторингу. Вираз вперше було використано в

1997 році у доповіді Денніса Стівенсона для уряду Великобританії, який посприяв створенню нового Національного навчального плану Великої Британії в 2000 році [4].

7. Information that embodies «new meaning» – інформація, яка втілює у собі «нове значення» – перший «побічний продукт» виробництва «нового значення», що включається до складу існуючої інформації. «Стара» інформація не стирається «ною» інформацією (тобто інформацією, яка втілює в собі «нове значення»). Вони можуть існувати пліч-о-пліч один з одним та можуть бути використані чи повторно використані. Це складові процесу розвитку інформації [1].
8. Knowledge «to do» – базис матеріальної цивілізації [1].
9. Knowledge «to maintain the developmental equilibrium» – спосіб, у який суспільство може вибрати свій спосіб організації, що сприяв би розвитку людини [1].
10. K-society – K-суспільство – 1. Термін, що означає суспільство, де інститути та організації дають людям можливості й інформацію для розвитку без будь-яких бар'єрів, а також відкривають змогу масового виробництва і використання всіх видів знань у глобальних масштабах; це філософська теорія, яка не має ніякого практичного сенсу, з одного боку, а з іншої – це набір інструментів і методів для забезпечення сталого розвитку сучасного суспільства, що передбачає активне використання знання, яке є головною цінністю [5]. 2. Суспільство, засноване на знаннях та інноваційних технологіях [6]. 3. Це суспільство, що динамічно розвивається, якісна своєрідність якого визначається дією сукупності факторів, що включає наступні: 1) широке усвідомлення ролі знання як умови успіху в будь-якій сфері діяльності; 2) наявність (у соціальних суб'єктів різного рівня) постійної потреби в нових знаннях, необхідних для вирішення нових завдань, створення нових видів продукції і послуг; 3) ефективне функціонування систем виробництва знань і передачі знань; 4) взаємне стимулювання пропозиції знань і попиту на знання (пропозиція прагне задовольняти наявний попит на знання і формувати попит); 5) ефективну взаємодію в рамках організацій і суспільства в цілому систем / підсистем, які виробляють знання, з системами / підсистемами, що виробляють матеріальний продукт [7].
11. Nominal Knowledge Society – номінальне суспільство знань – часте явище сьогодні, що включає в себе те, що урядові стратегії та політики проголошують прагнення до досягнення мети K-суспільства, але жодна з

програм не містить правдоподібних планів, які би відносилися до завдання необхідної інституційної трансформації. Жодна або тільки маленька частка потенціалу, принесеного здатністю до масового виробництва знань, використовується. Це частіше відбувається випадково, а не як запланована подія [1].

12. Smart Knowledge Society – розумне суспільство знань – де характер змін був зрозумілий і діє. Інституційні зміни відкривають широкі можливості для безмежного розвитку людей і інформації, а також вони перебудовують громадські організації для масового виробництва і масового використання знань [1].
13. SWOT-аналіз – це процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для підприємства можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій підприємства. WOT – початкові літери слів Strengths (Сильні сторони), Weaknesses (Слабкі сторони), Opportunities (Можливості), Threats (Загрози) [8].
14. Tacit knowledge – неявне знання – являє собою суміш узагальненого досвіду, цінностей, контекстної інформації та експертних оцінок, що забезпечує індивідууму основу для оцінки та включення до неї нових знань та інформації. Це інформація, поєднана із досвідом, контекстом, інтерпретацією та оцінкою [1].
15. The Conflict Barometer – щорічне видання НІК (Гейдельберзький інститут міжнародних досліджень конфліктів), в якому аналізуються глобальні конфліктні події [9].
16. The knowledge «to be» – мова йде про безліч глибоко укорінених переконань, які складають структуру нашого існування і контрольний список для вибору в житті, які в кінцевому підсумку представляють себе як людська воля [1].
17. The knowledge «to-coexist» – підможина знання «to be» [1].
18. Warped Knowledge Society – перекручене суспільство знань – де інституційні перетворення відбуваються, але обережно, щоб зупинити їх, перш ніж вони порушать сформований баланс сил. Вони, як правило, зосереджені тільки на вузькому спектрі застосування масового виробництва знань [1].
19. «Суспільство, що навчається» – вислів, що, починаючи з робіт Роберта Хатчінсона та Торстена Хусена, відноситься до нового типу суспільства,

де отримання знань не обмежується ні стінами освітніх установ (в просторі), ні завершенням початкової освіти (в часі). У світі, що стає все більш складним, де кожному протягом життя може знадобитися виконувати різноманітні завдання, стає необхідним продовжувати навчання все життя [10].

20. Аграрна революція (Аграрний переворот) – зміни в сільському господарстві, основним змістом яких є встановлення капіталістичних виробничих відносин. Внаслідок аграрної революції в сільському господарстві відбувається перехід від натурального до товарного виробництва; дрібні селянські господарства ліквідуються, земля зосереджується у великих землевласників; запроваджується наймана праця [11].
21. Активи – 1. Вимір К-суспільства, що визначають рівень освіти, особливо серед молоді, а також розвиток інформаційних потоків. Ці два основні напрямки включають в себе такі показники, як: очікувані роки навчання, частка молоді, розповсюдження газет, Інтернету, головних ліній стаціонарного телефонного зв'язку та мобільних телефонів [1, 5]. 2. Індекс інтелектуальних активів суспільства (Ііа) – індекс К-суспільства, який формується з допомогою таких індикаторів, як повний термін шкільного навчання в країні, кількість молоді віком до 15 років, що здобуває освіту, рівень надання населенню інформації з допомогою ІКТ та преси, зокрема Інтернету, телефонного зв'язку, газет, журналів [12].
22. База знань (англ. Knowledge base, KB) – це особливого роду база даних, розроблена для керування знаннями (метаданими), тобто збиранням, зберіганням, пошуком і видаванням знань. Найважливіший параметр БЗ – якість знань, що містяться в ній. Кращі БЗ включають найбільш релевантну і свіжу інформацію, мають досконалі системи пошуку інформації та ретельно продуману структуру і формат знань [13].
23. Безальтернативний колапс. Безальтернативні вибори (вибори без альтернативи) – вид виборів, при яких в передвиборній гонці бере участь тільки один кандидат або одна партія. Електорат при цьому може голосувати тільки за або проти кандидата. Колапс (від лат collapsus – що впав) – процес руйнування будь-якої структури під впливом системної кризи [14].
24. Безпека мережі (Network security) – заходи, які захищають інформаційну мережу від несанкціонованого доступу, випадкового або навмисного втручання в роботу мережі або спроб руйнування її компонентів [15].

25. Випереджальний розвиток – це безперервний циклічний процес досягнення та утримання лідерства (за рівнем прибутковості) завдяки використанню інтелекту і творчих здібностей працівників з метою здійснення «технологічного прориву» та виведення на ринок інноваційних товарів, котрі формують нові потреби споживачів [16].
26. Екологічне ліцензування (квота) – необхідність застосування такого адміністративного інструменту, як ліцензія (квота), обумовлена обмеженістю природних ресурсів планети, межами стійкості екосистеми і зростанням масштабів природокористування. Ліцензія (квота) є інструментом, який обмежує певний вид діяльності: обмеження обсягів продажів екодеструктивних благ, обсягів споживання природних ресурсів, викидів шкідливих речовин у навколишнє природне середовище та ін. Ліцензію (квоту) доцільно використовувати за необхідності жорсткого обмеження обсягів виробництва і споживання екодеструктивних благ, якщо такі інструменти, як податки, сертифікація, лізинг, не дають бажаного ефекту впродовж короткого терміну реалізації природоохоронних заходів. Безперечною перевагою ліцензії (квоти) є те, що ціну на блага при обмеженні обсягів споживання і виробництва можна залишити на попередньому рівні. При зниженні обсягів споживання природних ресурсів і екодеструктивних благ зменшуються ризики виникнення ресурсних конфліктів завдяки збільшенню часу, впродовж якого можна буде користуватися цим ресурсом, а отже, з'являється більше часу на пошук нових технологій виробництва, нових джерел ресурсу для виробництва економічних благ [17].
27. Економіка знань – 1. Підмножина К-суспільства, що вузько, хоча цілком законно, фокусується на використанні ІСТ і масовому виробництві знань для збільшення вартості по всьому ланцюжку економічної цінності [1].
2. Сфера виробництва товарів і послуг, що розуміється як сфера практичної реалізації людського інтелекту, де домінуючим і пріоритетним ресурсом є знання, котрі стають новою актуальною основою конкурентоспроможної діяльності економічних суб'єктів у сучасному глобальному господарстві [18].
28. Економіка пізнання – особлива стадія розвитку капіталістичної системи, яка ґрунтується на пізнанні та приходять на зміну етапу накопичення фізичного капіталу [10].
29. Екстерналізація – етап процесу розповсюдження знання у процесі розвитку знання через створення нового значення – вираз «нового значення» і

його переведення на зрозумілі форми, які можуть бути досягнуті іншими, тобто інформація з елементом нового значення [1].

30. Застосування і використання – етап процесу використання знання у процесі розвитку знання через створення нового значення – використання розроблених знань в практичній поведінці [1].
31. Знання – 1. Як вища цінність інформаційного процесу веде до прогресу сталого розвитку; один із факторів виробництва в сучасній економіці; категорія, в яку агреговані такі додаткові фактори виробництва як технологічний прогрес, людський капітал та соціальний капітал; разом із інформацією стає найбільш значним фактором виробництва і формує основу для нового технологічного ладу; включає інформацію, є продуктом процесу обробки інформації [5]. 2. виправдана істинна віра; результат досвіду; продукт мислення особистості; результат відчуття і рефлексії; результат логічного мислення раціоналізму і чуттєвого досвіду емпіризму, які працюють разом; результат чуттєвого сприйняття, що стає все більш суб'єктивним і раціональним шляхом діалектичного очищення; продукт чистого досвіду розумом і тілом ... не може бути виражена в словах; теоретичне знання, корисне для практичної поведінки; неявне знання і явне знання; айсберг, де явне знання як верхівка айсберга і неявне знання як частина, прихована під водою [1]. 3. Сукупність організованих висловлювань про факти або ідеї, які представляють собою обґрунтоване судження або експериментальний результат, який передається іншим за допомогою деякого засобу комунікації в деякій систематизованій формі [19]. 4. Будь-якого роду відомості про світ (в тому числі помилки), що розділяються певною групою акторів в силу їх приналежності до групи або інших спільних соціальних якостей [20].
32. Індекс економічної свободи – фокусується на чотирьох ключових аспектах економічного середовища – верховенство закону, масштаб управління, ефективність регулювання, відкритість ринку. Індекс вимірює 10 компонентів економічної свободи, кожен з яких оцінюється за шкалою від 0 до 100. Оцінки цих компонентів, які розраховуються від цілого ряду допоміжних змінних, в рівних частках зважуються і усереднюються для отримання загальної оцінки економічної свободи для кожної економіки держав [21].
33. Індекс К-суспільства – 1. Синтетичний індекс, що базується на трьох вимірах – активи, прогрес, передбачливість [1, 5]. 2. Індекс, що застосовується для визначення якісної та кількісної характеристик стану

К-суспільства та фундаментальних умов його розвитку; розроблений та застосовується ООН для всіх його членів. Цей індекс є синтетичним і визначається трьома головними вимірами: індексом інтелектуальних активів суспільства (Ііа), індексом перспективності розвитку суспільства (Іпр) та індексом якості розвитку суспільства (Іяр) [12].

34. Індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index) – комплексний показник, що характеризує рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в країнах світу. Випускається Всесвітнім економічним форумом [22].
35. Індустрія культури – складається з мас медіа-системи, яка нерозривно пов'язана із сьогоднішніми домінуючими моделями виробництва, розподілу, обміну та споживання [1].
36. Інженерія знань – сукупність моделей, методів та технічних прийомів, метою яких є створення інтелектуальної системи. ІДЗ – це область інформаційних технологій, мета якої – накопичувати і застосовувати знання, які не є об'єктом для опрацювання людиною, а об'єктом для опрацювання на комп'ютері [13].
37. Інноваційна культура – це знання, вміння і досвід цілеспрямованої підготовки, комплексного впровадження і всебічного освоєння нововведень в різних областях людської життєдіяльності при збереженні в інноваційній системі динамічного єдності старого, сучасного і нового; іншими словами, це вільне творіння нового з дотриманням принципу наступності [23].
38. Інноваційна система – термін для позначення безлічі різних установ, які вносять свій внесок в розвиток і поширення нових технологій в регіоні [1].
39. Інноваційний провайдинг – системний процес формування, втілення в життя та подальшого супроводу комплексу заходів зі створення і просування на ринок нових товарів та послуг, чия конкурентоспроможність базується на використанні наукових знань та прикладних розробок – наукоємних технологій та послуг [24].
40. Інновація – процес, що трансформує ідеї в комерційні об'єкти. Це включає в себе: представлення та комерційний продаж нових чи покращених товарів, представлення та комерційне використання нових методів виробництва, представлення нових форм організації бізнесу, нові шляхи використання наявних продуктів, нові ринки для наявних продуктів, нові канали дистрибуції [1].

41. Інтелектуальна власність (скорочено «ІВ», англ. intellectual property) – результат інтелектуальної, творчої діяльності однієї людини (автора, виконавця, винахідника та ін.) або кількох осіб. Право інтелектуальної власності – у найширшому розумінні означає закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в промисловій, науковій, художній, виробничій та інших галузях. Але доцільнішим визначення інтелектуальної власності через зазначення об'єктів ІВ: авторські права (літературні, художні, аудіо -, відео - твори, комп'ютерні програми, бази даних, карти, фотографічні твори); суміжне право; право промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, раціоналізаторські пропозиції, товарні знаки); фірмові та комерційні найменування; географічні зазначення; сорти рослин та породи тварин; топографії інтегральних мікросхем; комерційна таємниця. Законодавство, яке визначає права на ІВ, базується на праві кожного володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які, будучи благом не матеріальним, зберігаються за його творцями і можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ними, крім випадків, визначених законодавством. Поняття «ІВ» виникло в процесі тривалої практики юридичного закріплення за певними особами їхніх прав на результати інтелектуальної діяльності у галузі науки, виробництва, мистецтва і літератури [25].
42. Інтелектуальна система (ІС) – система, що ґрунтується на знаннях і використовується для підтримки прийняття рішень та отримання нових знань на базі методів інженерії знань [13].
43. Інтерналізація – етап процесу використання знання у процесі розвитку знання через створення нового значення – перетворення новоствореної інформації в неявне знання окремих осіб, що діють поодиночці та як частина громади й організації; суспільство в цілому, тобто додання до існуючого неявного знання елементу нового значення і тим самим змінюючи існуюче неявне знання [1].
44. Інтерпретація (методологія) – сукупність значень (змістів), що додаються так чи інакше елементам (виразами, формулами, символам) будь-якої природничої або абстрактно-дедуктивної теорії (в випадках же, коли «осмислення» піддаються самі елементи цієї теорії, то говорять також про інтерпретацію символів, формул і т. д.) [26].
45. Інформатизація суспільства – це високоорганізований соціально-економічний і науково-технічний процес розробки та створення

сприятливих умов для задоволення інформаційних потреб суспільства завдяки використанню інформаційних ресурсів [27].

46. Інформаційна революція (англ. Information Revolution) – метафора, яка відображає революційний вплив інформаційних технологій на всі сфери життя суспільства в останній чверті ХХ сторіччя. Це явище інтегрує ефекти попередніх революційних винаходів в інформаційній сфері (книгодрукування, телефонія, радіозв'язок, персональний комп'ютер), оскільки створює технологічну основу для подолання будь-яких відстаней при передачі інформації, що сприяє об'єднанню інтелектуальних здібностей і духовних сил людства. Цей термін також застосовується для позначення чотирьох інформаційних революцій в історії людства, в результаті яких не лише кардинально змінювались способи обробки інформації, але й спосіб виробництва, стиль життя, системи цінностей [28].
47. Інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура – це територіально розподілені державні і корпоративні комп'ютерні мережі, телекомунікаційні мережі і системи спеціального призначення та загального користування, мережі і канали передачі даних, засоби комутації та управління інформаційними потоками. Дослідження вказують, що інформаційно-телекомунікаційні системи функціонують в основному в інтересах державних органів влади і, як правило, без необхідної їх взаємодії. Таке становище призводить до дублювання робіт, надмірності щодо збору первинної інформації, подорожчанню розробок і експлуатації систем. Крім того, як відзначалося, відомча роз'єднаність ускладнює обмін інформацією і доступ до неї. Державні інформаційні ресурси та технічні і програмні засоби поширені по території України вкрай нерівномірно, причому в основному ними забезпечені центральні області. Цей розподіл відповідає розподілу головних наукових та інформаційних центрів України і не враховує потреби населення та органів управління [29].
48. Інформаціоналізм – способи розвитку, при якому основним джерелом продуктивності стає якісна здатність оптимізувати поєднання і використання факторів виробництва на основі знання та інформації [30].
49. Інформація – це організовані й передані дані [10].
50. Knowledge management (управління знаннями) – системи автоматичного управління знаннями та інформацією, засновані на принципі фільтрації,

що в свою чергу, заснований на взаємодії між індивідуальними діями і автоматичною обробкою даних [10].

51. Коефіцієнт Джині – статистичний показник ступеня розшарування суспільства даної країни або регіону по відношенню до будь-якого досліджуваному ознакою. Коефіцієнт Джині змінюється від 0 до 1. Чим ближче його значення до нуля, тим більш рівномірно розподілений показник. Найбільш часто в сучасних економічних розрахунках в якості досліджуваного ознаки береться рівень річного доходу. Коефіцієнт Джині можна визначити як макроекономічний показник, що характеризує диференціацію грошових доходів населення у вигляді ступеня відхилення фактичного розподілу доходів від абсолютно рівного їх розподілу між жителями країни. Іноді використовується процентне подання цього коефіцієнта, зване індексом Джині. Іноді коефіцієнт Джині (як і криву Лоренца) використовують також і для виявлення рівня нерівності по накопиченому багатству, проте в такому випадку необхідною умовою стає невід’ємність чистих активів домогосподарства [31].
52. Комбінація – етап процесу розповсюдження знання у процесі розвитку знання через створення нового значення – перетворення новоствореної інформації в аналогові або цифрові знаки, які дозволяють захоплення, інтегрування, поширення та редагування, поєднуючи її з існуючою інформацією і роблячи її більш зручною для використання [1].
53. Креативність – одна зі складових процесу створення «нового значення» (+неявні знання, інформація), що являється унікальною здатністю людини дивитися на подібні речі, як кожен інший, та думати по-іншому; це рефлексивний процес, в якому раціональність взаємодіє з інтуїцією і людина перенаправляє його / її процеси сприйняття, замість того, щоб дозволити їм йти автоматично в звичайних розумових напрямках [1].
54. Ліцензія (лат. licentia – дозвіл) – у загальному значенні – це документ, що демонструє певний дозвіл. Документ державного зразка, що засвідчує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов [32].
55. Мережеве суспільство – 1. Це своєрідна форма соціальної структури, яка притаманна інформаційному суспільству [19]. 2. Мережевість, як характеристика виявляється у збільшенні ролі інформації у житті суспільства, у можливостях її передачі, багатоканальності шляхів

комунікації, зростанні чисельності віртуальних комунікацій, комп'ютеризації населення. Вивчення природи мережевого суспільства дозволяє пояснити більшість сучасних соціальних явищ, процесів і трансформацій, що відбуваються у ньому [33].

56. Методологія OECD щодо побудови композитних індикаторів [34]:

- a) Надати теоретичне представлення процесів, які можуть вплинути на К-суспільство. Як результат – набір критеріїв, що відображають ці процеси.
- b) Відбір даних, що включає в себе доступність і якість перевірки даних. Зазначення сильних і слабких сторін показників. Необхідно знайти авторитетне джерело для кожного набору даних (наприклад, міжнародні всесвітньо відомі організації).
- c) Наявність повного набору даних. Проблема порожніх клітинок, що найчастіше з'являється після вибору даних, вимагає заповнення відсутніх даних, наприклад, за допомогою інформації за попередній період.
- d) Багатовимірний аналіз для перевірки початкової гіпотези щодо набору показників. Оцінка взаємозв'язків між показниками. Включає виділення статистично подібних показників.
- e) Нормалізація, що проводиться з огляду на різноплановість показників, що враховуються в індикаторі. Оптимальний варіант – стандартизація (у результаті усі показники лежать в інтервалі від 0 до 1), що проводиться за формулами:
$$\text{Value}_{\text{norm}} = (\text{Value} - \text{Value}_{\text{min}}) / (\text{Value}_{\text{max}} - \text{Value}_{\text{min}})$$
$$\text{Value}_{\text{norm}} = 1 - (\text{Value} - \text{Value}_{\text{min}}) / (\text{Value}_{\text{max}} - \text{Value}_{\text{min}})$$
- f) Агрегація показників та встановлення вагових коефіцієнтів. Кожен індекс виміру складається з набору індикаторів і може бути представлений як середнє значення цих компонентів. Аналогічно індекс К-society визначається шляхом агрегації його вимірів.
- g) Визначення всіх можливих джерел невизначеностей результатів та виділення джерел, що мають найбільший вплив на кінцевий результат.
- h) Виявлення домінуючих та критичних показників, що дає інформацію про ступені впливу на систему, що оцінюється.

- i) Порівняння з метою перевірки розробленого індексу з іншими індексами, що описують подібні явища. Базою для порівняння мають бути індекси, які надають авторитетні організації та установи.
  - j) Представлення результатів в ясній і точній формі з метою забезпечення повного розуміння отриманих результатів.
57. Методологія оцінки знань (Knowledge assessment methodology КАМ) – це інтерактивний інструмент, створений Світовим Банком для Програми розвитку, щоб допомогти країнам визначити проблеми і можливості з якими вони стикаються в процесі переходу до економіки, заснованої на знаннях [35].
58. Міжнародний інститут прикладного системного аналізу (МІПС), створений в 1972 році, розташований в Лаксенбург, біля Відня. Його засновниками в жовтні 1972 року стали США і Радянський Союз. Пізніше приєдналися Австрія, Австралія, Бразилія, Великобританія, В'єтнам, Китай, Єгипет, Фінляндія, Німеччина, Індія, Індонезія, Республіка Корея, Малайзія, Мексика, Нідерланди, Норвегія, Пакистан, ПАР, Швеція, Україна, Японія. У Радянському Союзі 4 червня 1976 року – як радянський філія Міжнародного інституту прикладного системного аналізу був організований Всесоюзний науково-дослідний інститут системних досліджень (ВНИИС, нині Інститут системного аналізу РАН). У МІПС працює понад 300 вчених з різних країн і багато тимчасових співробітників. В інституті проводяться дослідження з проблем в галузі навколишнього середовища, економіки, технології і соціальній сфері. Існує річна школа молодих вчених, в якій щорічно бере участь близько 50 молодих людей з усього світу [36].
59. Національна програма інформатизації (НПІ) – комплекс взаємопов'язаних окремих завдань (проектів) інформатизації, спрямованих на реалізацію державної політики та пріоритетних напрямів створення сучасної інформаційної інфраструктури України за рахунок концентрації та раціонального використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави, а також координації діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності і громадян у сфері інформатизації [37].
60. Негативні зовнішні фактори – це несприятливі економічні наслідки внаслідок угоди із третьою стороною [1].

61. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) – міжнародна економічна організація розвинених країн, що визнають принципи представницької демократії і вільної ринкової економіки. Створена в 1948 році під назвою Організація європейського економічного співробітництва (англ. Організація європейського економічного співробітництва, ОЄЕС) для координації проектів економічної реконструкції Європи в рамках плану Маршалла [38].
62. Парадигма – сукупність фундаментальних наукових установок, уявлень і термінів, яка приймається і розділяється науковим співтовариством і об'єднує більшість його членів. Забезпечує спадкоємність розвитку науки і наукової творчості [39].
63. Патентування – затвердження документом – торговим патентом права суб'єкта господарювання на те, щоб займатися певними видами підприємницької діяльності впродовж встановленого строку [40].
64. Передбачливість – 1. Вимір К-суспільства, що показує зовнішній вплив на динаміку К-суспільства в державі. Складається з таких індикаторів, як найнижчі показники дитячої смертності, рівність у розподілі доходів (коефіцієнт Джині), охоронювані зони як відсоток від усієї території країни, а також викиди CO₂ на душу населення [1, 5]. 2. Індекс якості розвитку суспільства (Іяр) - індекс К-суспільства, який характеризує якість та безпеку життя людей шляхом урахування таких факторів, як рівень дитячої смертності (індикатор, що характеризує бідність та маргіналізацію суспільства), нерівність розподілу соціальних та матеріальних благ між громадянами суспільства (GINI Index), співвідношення захищеної в екологічному відношенні території до загальної території країни, кількість викидів вуглекислого газу на душу населення [12].
65. Принцип цифрової солідарності – принцип, згідно з яким держави та інші учасники інформаційного суспільства повинні вживати конкретні заходи, спрямовані на скорочення нерівності в області доступу до нових технологій [10].
66. Прогрес – 1. Вимір К-суспільства, що представлений людськими та інформаційними ресурсами, які визначаються витратами на охорону здоров'я, витратами на наукові дослідження та розвиток, військові витрати, співвідношення учнів та вчителів в системі початкової освіти, а також проксі (тобто представлення значення) індикатора «свободи від корупції» [1, 5]. 2. Індекс перспективності розвитку суспільства (Іпр) –

індекс К-суспільства, що визначається державними витратами на охорону здоров'я, на дослідження та інноваційний розвиток країни, зниженням витрат на оборону країни, кількістю дітей на одного вчителя у початковій школі, рівнем свободи від корупції [12].

67. Проект «Гутенберг» (англ. Project Gutenberg, або PG) – громадська ініціатива по створенню та поширенню електронної універсальної бібліотеки. Проект, заснований в 1971 році, передбачає оцифровку і збереження в текстовому форматі різних творів світової літератури – в основному це тексти, що знаходяться у вільному доступі. Мова більшості текстів – англійська. З інших мов найчастіше представлені французька, німецька, фінська, нідерландський. Також є тексти російською, каталонською мовою, санскриті та ін. Багато текстів з цього проекту використовуються проектом LibriVox для створення аудіо книг [41].
68. Проект електронної бібліотеки Максима Мошкова. Бібліотека Максима Мошкова – російськомовна електронна бібліотека в Інтернеті, одна з найперших і найбільш відомих. Заснована та підтримується з листопада 1994 року Максимом Мошковым. Поповнюється головним чином зусиллями користувачами Інтернету, що надсилають до бібліотеки цифровані ними тексти. Такий спосіб комплектування забезпечує «Бібліотеці Мошкова» широку і в ряді випадків досить оперативну доповнюваність, хоча і позначається в деяких випадках негативно (помилками, пропусками) на якості текстів і призводить до проблем з авторськими правами. З 1994 року дизайн сайту не змінювався. Як пояснює Мошков, у нього абсолютно відсутні художній смак та ідеї щодо зміни дизайну. У той же час його турбує, щоб сайт одночасно виглядав красиво в різних браузерів і був зручний у використанні по повільним каналам зв'язку. 16 липня 2007 року ряд російських ЗМІ повідомив про те, що інтернет-портал зазнав DDoS-атак, внаслідок чого сайт протягом деякого часу функціонував нестабільно. З жовтня 2003 року на хостингу, що надається сервером бібліотеки Максима Мошкова, розміщується також бібліотека та сайт «Артефакт» – одна з бібліотек Рунета, відкрита в 1996 році як частина інформаційного некомерційного сайту «Артефакт». У січні 2009 року бібліотека налічувала 8200 творів художньої літератури, представлених на 22 мовах, російські переклади по можливості дублюються оригіналами і перекладами на інші іноземні мови. Наявна в бібліотеці колекція парних текстів – найбільша в Рунеті. Бібліотека поповнюється переважно за рахунок текстів, які

присилаються відвідувачами. При бібліотеці організована дискусія для обговорення прочитаного та внесення пропозицій щодо розвитку ресурсу. В якості основного формату обраний Microsoft Word, що дозволяє дотримуватися типографічні стандарти верстки [42].

69. Римський клуб – міжнародна неурядова організація, що об'єднує в своїх рядах вчених, громадських діячів і ділових людей більш, ніж з 30 країн світу, стурбованих перспективами розвитку людства. Зусилля членів Римського клубу націлені на вирішення актуальних проблем сучасності шляхом розробки нового напрямку в їх вивченні, що отримав назву глобальне моделювання. Так виникла нова наука глобалістика, що вивчає проблеми всього людства за допомогою моделювання на ЕОМ, без поділу на Захід і Схід, Північ і Південь. Римський клуб в даний час складається з приблизно 100 окремих членів; понад 30 національних та регіональних асоціацій; Міжнародного центру у Вінтертурі, Європейського центру підтримки у Відні та фонду Римського клубу, який забезпечує можливість для великих індивідуальних донорів взяти участь у розробці та поширенні проектів Клубу. Діяльність Клубу керується Генеральною Асамблеєю, яка обирає зі своїх членів невеликий Виконавчий комітет, що здійснює нагляд за діяльністю клубу. На даний час клуб очолює два президенти – Андерс Війкман (Швеція) і Ернста Ульріх фон Вайцзеккера (Німеччина). Роберто Печчеї – віце-президент. На відміну від багатьох інших некомерційних організацій, робота Римського клубу обумовлена участю і зусиллями його членів [43].

70. Розробка державних АСУ. Державні АСУ (Автоматизованих систем управління) призначені для вирішення найважливіших народногосподарських проблем країни. На базі використання обчислювальних комплексів та економіко-математичних методів у них складають перспективні та поточні плани розвитку країни, ведуть облік результатів та регулюють діяльність окремих ланцюгів народного господарства, розробляють державний бюджет та контролюють його виконання і т. ін. Центральне місце в мережі державних АС належить автоматизованій системі державної статистики (АСДС). Роль та місце АСДС в ієрархії управління визначається тим, що вона є основним джерелом статистичної інформації, конче потрібної для функціонування усіх державних та регіональних АС. Серед АС, з якими взаємодіє АСДС, важливе місце належить автоматизованій системі планових розрахунків (АСПР). АСПР функціонує при Міністерстві економіки України і являє собою інформаційну систему, призначену для розробки

народногосподарських планів та контролю за їх виконанням в умовах застосування засобів обчислювальної техніки для збору та обробки інформації. Процес взаємодії АСДС з АСПР має взаємний характер: статистична інформація, джерелом якої є АСДС, необхідна на всіх етапах складання перспективних і поточних планів розвитку господарства країни. У свою чергу, планова інформація надходить до АСДС і є основою для обліку та аналізу виконання планів і завдань. Взаємодія АСДС та АСПР передбачає також спільний аналіз соціально-економічних проблем розвитку народного господарства. Тому АСДС має повністю задовольнити потреби оптимального планування, проводити економіко-математичний аналіз демографічних процесів у суспільстві, міжгалузевих зв'язків, споживання та прибутків населення, показників діяльності підприємств. АСДС взаємодіє також з державною інформаційною системою фінансових розрахунків (АСФР) при Міністерстві фінансів України. АСФР призначена для автоматизації фінансових розрахунків на базі сучасної обчислювальної техніки з формування державного бюджету країни та контролю за його виконанням. При цьому вона використовує статистичну інформацію про випуск і реалізацію продукції, фонди споживання, запаси та витрати фінансових ресурсів і т. ін. Відомі й інші державні АС, система обробки інформації з цін (АСОІ цін), система управління національним банком (АСУ банк), система обробки науково-технічної інформації (АСО НТІ) і т. ін. [44].

71. Changed tacit knowledge – змінене неявне знання – другий «побічний продукт» виробництва «нового значення», що змінюється у результаті досвіду обробки інформації та створення нового значення. Воно змінюється у результаті інтерналізації нового значення у реальному часі. Неявні знання також змінюється у результаті більш широкої інтернаціоналізації «нової» інформації в суспільстві в цілому. «Нове» неявне знання стирає раніше існуюче «старе» неявне знання [1].
72. Concept of «shared spaces for knowledge creation» – концепція, що відображає теорію ба. Ба має наступні характеристики: самоорганізація зі своєю метою, напрямком та місією; відкритий кордон; можливість вийти за межі звичайних уявлень часу, простору та сутностей.; багатопрофільні діалоги, що розглядаються з різних точок зору; рівний доступ до центру та максимальна продуктивність із мінімальними суперечностями [1].

73. Саміт ООН. Комісія ООН зі сталого розвитку (КСР) була створена в грудні 1992 року Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН в якості функціональної комісії ЕКОСОП ООН з метою реалізації всесвітньої угоди, досягнутого в червні 1992 р. на саміті в Ріо-де-Жанейро, присвяченому питанням захисту навколишнього середовища [45].
74. Саміт ЮНІДО – Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку, ЮНІДО (англ. UNIDO – United Nations Industrial Development Organization) – спеціальна установа ООН, створена у 1966 р., мета якої полягає у сприянні промислового розвитку та прискореній індустріалізації країн, що розвиваються шляхом мобілізації національних і міжнародних ресурсів. До складу ЮНІДО входять 171 держав. Україна є членом цієї організації з 1985 р. Головний орган ЮНІДО – Генеральна конференція. Місцезнаходження керівництва – Відень. Оперативна діяльність ЮНІДО полягає: в наданні технічної допомоги країнам, що розвиваються у здійсненні конкретних проектів; в розробці регіональних довгострокових стратегій розвитку. Допоміжна діяльність ЮНІДО включає збір, узагальнення, публікацію інформації, проведення досліджень, організацію конференцій з питань промислового розвитку. ЮНІДО має «Банк промислової та технологічної інформації» – комп'ютерний банк даних ЮНІДО (ООН), який акумулює промислову і технологічну інформацію по проектах і технологіях, надає необхідну країнам інформацію на їхній запит. Створений у 1980 році [46].
75. Соціалізація – етап процесу створення знання у процесі розвитку знання через створення нового значення – обмін особистим досвідом заключений у неявних знаннях, а саме у процесі творчого осмислення наявної інформації з метою отримання «нового значення») [1].
76. Соціально-економічна криза (грец. krisis – поворотний пункт) – різке погіршення економічного та соціального стану країни, що виявляється в значному спаді виробництва, порушенні виробничих зв'язків, що склалися, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття, і у результаті та зниженні життєвого рівня, добробуту населення. Різні галузі економіки реагують на кризу по-різному. Щойно настає криза, ринок консалтингу обвалюється. Так у РФ [під час кризи 2008], цей ринок поновився за рік [47].
77. Сталий розвиток (англ. Sustainable development) – загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх

потребу в безпечному і здоровому довкіллі. Як сформулювала визначення сталого розвитку у своїй доповіді Комісія Брундтланд, це «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». Ряд теоретиків і прихильників сталого розвитку вважають його найперспективнішою ідеологією 21 століття і навіть усього третього тисячоліття, яка, з поглибленням наукової обґрунтованості, витіснить усі наявні світоглядні ідеології, як такі, що є фрагментарними, неспроможними забезпечити збалансований розвиток цивілізації [48].

78. Суспільство знань або Інформаційне суспільство (англ. Information society) – теоретична концепція постіндустріального суспільства, історична фаза можливого еволюційного розвитку цивілізації, в якій інформація і знання продукуються в єдиному інформаційному просторі. Головними продуктами виробництва інформаційного суспільства мають стати інформація і знання. Характерними рисами теоретичного інформаційного суспільства, є: збільшення ролі інформації і знань в житті суспільства; зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями і виробництвом інформаційних продуктів і послуг, зростання їх частки у валовому внутрішньому продукті; зростання інформатизації та ролі інформаційних технологій в суспільних та господарських відносинах; створення глобального інформаційного простору, який забезпечує (а) ефективну інформаційну взаємодію людей, (б) їх доступ до світових інформаційних ресурсів і (в) задоволення їхніх потреб щодо інформаційних продуктів і послуг [49].
79. Транснаціональна корпорація – це корпорація, що здійснює міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми закордонними філіями. ТНК – це міжнародні компанії. Вони міжнародні за характером своєї діяльності, так як володіють або контролюють виробництво продукції (або послуг) поза межами країни базування, в різних країнах світу, розташовуючи там свої філії, що функціонують відповідно до глобальної стратегії материнської компанії. Таким чином, «міжнародний підхід» ТНК визначається тією роллю, яку займають зарубіжні операції у всіх аспектах економічного життя цих компаній. Транснаціональна компанія (корпорація) або ж скорочено ТНК – компанія (корпорація), що володіє виробничими підрозділами в декількох країнах. За визначенням Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), транснаціональні корпорації (ТНК) – це «підприємства, що складаються з материнського підприємства та

його закордонних філіалів», при цьому ТНК можуть як набувати статусу корпорації, так і не мати цього статусу. ТНК створює систему міжнародного виробництва, розподілену між кількома країнами, але контрольовану з одного центру – материнської компанії. Країна базування – це країна, у якій знаходиться штаб-квартира материнської компанії ТНК. Наприклад, штаб-квартира корпорації «Nestle» розміщується у швейцарському місті Вевей, отже її країною базування є Швейцарія. Країною базування корпорації «Toyota» є Японія, а корпорації Philips – Нідерланди. Приймаючі країни – це іноземні країни, в яких ТНК розміщує власні дочірні підприємства або філіали на основі здійснення прямих іноземних інвестицій [50].

80. Установа – добре налагоджений метод, використання, практика, звичай, конвенція, шаблон, порядок, регулятивний принцип, закон чи інший елемент політичного чи суспільного життя людей, прийнятий у якості фундаментальної частини культури, підпорядкований потребам організованої громади [1].
81. Фаза кумулятивного розвитку (за М. Кастельсом) – фаза розвитку суспільства, що характеризується використанням знання і інформації в методах створення і обробки/поширення інформації в колі кумулятивної взаємодії за принципом зворотного зв'язку між інновацією і її практичними застосуваннями [10].
82. Цифрова нерівність (англ. Digital divide) – (Цифровий розрив, інформаційна нерівність, інформаційний або цифровий розкол, цифрове або електронне провалля, комп'ютерний вододіл і низка інших виразів використовуються як синоніми). Новий вид соціальної диференціації, що витікає з різних можливостей використання новітніх ІТ. Термін, характерний прибічникам концепцій, що пов'язують долі інформаційних структур, засобів і процесів їх нерівномірного розповсюдження серед громадян з питаннями громадянських прав і матеріального добробуту. Цифровою нерівністю називають нерівність у доступі до різноманітних можливостей, тобто у економічній, соціальній, культурній, освітній галузях, які поглиблюються в результаті нерівного доступу до комп'ютерних технологій. Термін «цифрова нерівність» описує ситуацію, яка виникає, коли в суспільстві існують соціальні групи, які мають доступ до сучасних цифрових технологій комунікації (насамперед, до Інтернету), і тими, хто не має. Дане визначення, пов'язане з наявністю або відсутністю доступу до технологій, може бути застосоване як до різних товариств в рамках однієї країни (внутрішня

цифрова нерівність), так і до кількох країн або регіонах (міжнародне цифрова нерівність). Подолання глобальної цифрової нерівності, яка існує між багатими і бідними країнами, було однією з головних цілей Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства [51].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Understanding Knowledge Societies in Twenty Questions and Answers with the Index of Knowledge Societies. New York: UNPAN (2005).
2. Fund for Peace: Fragile State Index, <http://ffp.statesindex.org/>
3. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. завед. / И.Г. Захарова.// – М. : Академия. - 2003. – 192 с.
4. Інформаційно-комунікаційні технології [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційні_ресурси
5. Kseniia Ilchenko, Ivan Pyshnograiev: A Composite Indicator of K-society Measurement.
6. Згуровський М.З. Сталий розвиток у глобальному і регіональному вимірах: Аналіз за даними 2005 року./М. З. Згуровський// - К.: НТУУ «КПІ». - 2006. – 262с.
7. Алексеева И. Ю. Общество знаний и гуманитарные технологии. /И. Ю. Алексеева//Журнал «Философия науки». - Выпуск № 16. - 2011 год. Электронная публикация: Режим доступа: URL: <http://gtmarket.ru/laboratory/expertize/5986>
8. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки: матеріали міжнародної практичної конференції «Ключові аспекти наукової діяльності»/ Д.: Дніпропет. нац. ун-т. ім. О. Гончара, 2010 – С. 5-9
9. Conflict Barometer 2013. Heidelberg Institute for International Conflict Research, Germany, №22 (2013).
10. К обществам знания. Всемирный доклад ЮНЕСКО [Электронный ресурс] / Париж: Издательство ЮНЕСКО. - 2005. Режим доступа: <http://www.ifap.ru/library/book042.pdf>
11. Аграрна революція [Електрон ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Аграрна_революція](https://uk.wikipedia.org/wiki/Аграрна_революція)
12. Згуровський М. Шлях до суспільства, заснованого на знаннях [Електронний ресурс]/М. Згуровський// Дзеркало тижня. – 2006. – № 2(581). – 21–27 січня. Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/EDUCATION/shlyah_do_suspilstva,_zasnovanogo_na_znannya_h.html
13. Пасічник В. В. Інформаційні компоненти інтелектуальних систем / В. В. Пасічник, Н. Б. Шаховська // Вісник Національного університету "Львівська ... 2008. – № 621 : Інформаційні системи та мережі. – С. 191-203

14. Безальтернативний колапс [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wiktionary.org/wiki/колапс>
15. Simmonds, A; Sandilands, P; van Ekert, L (2004). An Ontology for Network Security Attacks. Lecture Notes in Computer Science. Lecture Notes in Computer Science 3285. с. 317–323.
16. Ілляшенко, Н.С. Формування теоретичних засад випереджального розвитку на рівні країни та підприємства [Електронний ресурс] / Н.С. Ілляшенко // Економічний часопис – XXI. – 2014. – № 5-6. – С. 78-81. Режим доступу: http://soskin.info/userfiles/file/2014/5-6_2014/Illiashenko.pdf
17. Екологічне ліцензування (квота) [Електрон ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.com.ua/1_132353_ekologichna-sertifikatsiya-ekologichne-litsenzuvannya.html
18. Жарінова А. Г. Економіка знань : зміст та роль інтелекту людини в її формуванні [Електронний ресурс] / А. Г. Жарінова.// Режим доступу : http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_28/Jarinova.pdf
19. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура: Пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана./М. Кастельс// — М.: ГУ ВШЭ. - 2000. Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Polit/kastel/index.php
20. Блур Д. Сильная программа в социологии знания /Д. Блур// Логос. - 2002. - №5-6. - С. 162-185
21. Terry Miller, Anthony B. Kim, Kim R. Holmes: Highlights of the 2014 Index of Economic Freedom: Promoting Economic Opportunity and Prosperity. The Heritage Foundation, New York (2014).
22. Індекс телекомунікаційної підготовленості (Network Readiness Index) [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <http://gtmarket.ru/ratings/networked-readiness-index/networked-readiness-index-info>
23. Поскрязов А. А.. Инновационная культура и креативность [Электронный ресурс]/ А. А. Поскрязов// Режим доступу: http://www.sociology.mephi.ru/docs/innovatika/html/innovacionnaya_kultura.html
24. Юлдашев О. Як нам побудувати К-суспільство / О. Юлдашев // Персонал. — 2006. — № 10. — С. 52—57.
25. Інтелектуальну власність [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтелектуальну_власність
26. Інтерпретації [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтерпретації>
27. Інформатизації країни [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформатизації_країни

28. Інформаційна революція [Електрон ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Інформаційна_революція](https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційна_революція)
29. Телекомунікаційна інфраструктура [Електрон ресурс]. – Режим доступу:
http://egov.at.ua/publ/pro_elektronne_urjaduvannja_v_ukrajini/elektronni_poslugi/informacijno_telekomunikacijna_infrastruktura_zabezpechennja_nadannja_elektronnih_poslug_v_ukrajini/24-1-0-74
30. Рітцер Дж.. Сучасні соціологічні теорії. [Електронний ресурс] /Дж. Рітцер// 5-е вид. - СПб.: Пітер. - 688 с. – 2002. – Режим доступу: <http://socio.125mb.com/informatsionalizm-setevoe-obschestvo-22488.html>
31. GINI-індекс [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Коэффициент_Джини.
32. Ліцензування [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Ліцензування>
33. Лазоренко О.А. Визначальні характеристики мережевої війни як нового виду боротьби [Електронний ресурс] / О. А. Лазоренко// SWorld – 1-12 October 2014. Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer36/248.pdf>
34. Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide. Organization for Economic Co-Operation and Development, France (2008).
35. <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/WBI/WBIPROGRAMS/KFDLP/EXTUNIKAM/0,,menuPK:1414738~pagePK:64168427~piPK:64168435~theSitePK:1414721,00.html>
36. Міжнародний інститут прикладного системного аналізу [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Международный_институт_прикладного_системного_анализа
37. Національної програми інформатизації [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Національна_програма_інформатизації_України.
38. ОЕСР [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_економічного_співробітництва_та_розвитку
39. Парадигма [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/парадигма>
40. Патентування [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <https://kip.ua/ukrainian/articles/41>
41. Проект ГУТЕНБЕРГ [Електрон ресурс]. – Режим доступу: [https://ru.wikipedia.org/wiki/ Проект «Гутенберг»](https://ru.wikipedia.org/wiki/Проект_«Гутенберг»)

42. Проект електронної бібліотеки Максима МОШКОВА [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Бібліотека_Максима_Мошкова
43. Римський клуб [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Римський_клуб
44. Основи побудови автоматизованих систем управління [Електрон ресурс]. – Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/2487/1/Osnovy_pobudovu_ASU.pdf
45. Саміт ООН [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/>
46. Саміт ЮНІДО [Електрон ресурс]. – Режим доступу: <http://vienna.mfa.gov.ua/ua/ukraine-io/unido/about>
47. Соціально-економічна криза суспільства [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Фінансова_криза
48. Концепція сталого розвитку [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Сталий_розвиток
49. Суспільство знань або Інформаційне суспільство [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційне_суспільство
50. Транснаціональні компанії [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Транснаціональні_компанії
51. Цифрова нерівність [Електрон ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Цифрова_нерівність